

JAPON MEŞE TAVUS KUŞU GÖZÜNÜN ÖZBEKİSTAN'DA İPEKBÖCEKÇİLİĞİNDE KULLANILMA OLASILIĞI KONUSUNDA

Yunusova Madina Otabekovna

Fergana Devlet Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi 3. sınıf öğrencisi

Madaminov Rahmatillo

Fergana Devlet Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi 3. sınıf öğrencisi

Ek açıklama: makale, Özbekistan'da ipekböceği şeklinde ipekböcekçiliği için potansiyel olarak umut vaat eden Japon meşe tavus kuşu gözü hakkında bilgi vermektedir.

Anahtar sözcükler: Japon meşe ipekböceği; gerçek ipekböceği; *Quercus sp* .; yumurtlama; tırtıllar; kayın; kestane; alıç; pupa; Giriş

Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı PP No. 4567 tarih ve 17 Ocak 2020 tarihli "İpekçilik endüstrisinde ipekböceği yem tabanının geliştirilmesine yönelik ek önlemler hakkında" Kararnamesi şunları belirtmektedir: Sübvansiyonlar, Özbekistan Devlet bütçesi pahasına sağlanmaktadır. Özbekistan Cumhuriyeti için: Damla sulama sisteminin getirilmesiyle birlikte yeni oluşturulan dut tarlalarının her hektarı için 8 milyon som miktarında, ipekböcekçiliği ve dut yetiştirme kuruluşlarına dut tarlalarında damla sulama sisteminin getirilmesi maliyetlerinin bir kısmının karşılanması ; 35 hektardan fazla alana sahip dut tarlalarında su çıkarmak için bir sondaj kuyusu ve nehirlerden, kanallardan ve diğer rezervuarlardan 120 milyon soum'a kadar su pompalamak için bir pompa istasyonu inşaatı .

Bu bağlamda, dut ipekböcekçiliği için alternatif yem bitkilerinin bulunması sorunu özellikle önemlidir. Özbekistan ipekböcekçiliği için potansiyel olarak umut verici bir nesnenin Japon meşe tavus kuşu gözü olduğu belirtilmelidir. Aşağıda bu türün morfolojik karakterleri hakkında bilgi veriyoruz.

Japon meşe tavus kuşu gözü veya Japon meşe ipekböceği (Anterya yamamai) , Peacock-eye familyasından (Satürniidae) bir kelebeğdir . Bu tür kelebeğe, ipekböcekçiliğinde kullanılması nedeniyle bazen "Japon meşe ipekböceği" denir. Bununla birlikte, bu türün kelekleri gerçek ipekböceği ailesine ait değildir ve başka bir tavus kuşu gözü ailesinin temsilcileridir. Kanat açıklıkları 110-160 mm'dir. Aynı işaretlere ve renge sahip bu kelekler, tanıtılanlar dışında diğer hiçbir Avrupa saturniidine benzemez. Anterya pernyi , ancak arka kanattaki noktanın dış kenarındaki uzun, düz siyah bir nokta ile bu türden kolayca ayırt edilirler. Erkeklerde ön kanatlar belirgin şekilde orak şeklindedir. Bu türün temsilcilerinin rengi çok çeşitlidir: dişinin tipik kum sarısı renginden kahverengimsi griye, çikolata kahverengisine, bronz, kırmızımsı kahverengiye. Kırmızı ve soluk pembe işaretlere sahip ikinci renk formu erkeklerde nadirdir. Bu gece kelekleri, yaprak döken ormanlarda ve meşelerin

hakim olduğu ağaç bakımından zengin ovalarda yaşar. (Quercus sp .) . Çođu yetişkin, öğleden sonra veya akşam ortaya çıkar. Çiftleşme genellikle gece yarısından kısa bir süre önce gerçekleşir ve yaklaşık üç saat sürer, ardından erkek başka bir dişi aramak için uçar. Dölllenmiş dişi yumurtalarını yakındaki dallara düzgün sıralar halinde bırakır. Bu garip davranışın nedeni, çoğu dişinin başlangıçta çok fazla yumurta bırakması ve "ağır bir karın " sahibi olmasıdır. İlk kısmın yumurtlama işlemi yaklaşık 30 yumurta bırakılıncaya kadar devam eder. Yumurtaların geri kalanı dişi tarafından daha geniş bir aralıkta bırakılır. Bu türün her iki cinsiyeti de ışığa çekilir ve gün boyunca bile binaların direklerinde ve duvarlarında bulunabilirler. Yetişkinler genellikle ağaçların yapraklarında Altın Oriole (Oriolus) tarafından avlanır. . _ _

Avrupa ülkeleri koşullarında, bu tür yılda bir nesil getirir. Bir neslin kelebeklerinin uçuşu, esas olarak Ağustos'un ikinci haftasından Eylül'e kadardır. Bununla birlikte, kuzey İtalya'da, kelebeklerin uçuşu haziran sonunda bile not edilir. Yeşilimsi sarı renkli tırtılların ağırlıklı olarak meşe, kestane ve gürgen yapraklarıyla beslendiklerini ve kışı pupa döneminde geçirdiklerini belirtmek gerekir. Yumurtalar yuvarlak ila hafif oval, dorso -ventral olarak düzleştirilmiş, 2,6 x 2,5 mm, kahverengi kenarlı porselen beyazı, yumurtalar konukçu bitkinin dallarına sekize kadar zincirler halinde serilir ve bir sonraki yılın Nisan ayında yumurtadan çıkar. Larvalar esas olarak Quercus meşe yapraklarıyla beslenir , ancak kayın (Fagus) üzerinde de bulunabilirler. sylvatica) , tatlı kestane (Castanea) sativa) , gürgen (Carpinus) , yabani gül (Rosa) ve alıç (Crataegus) . Bazen diğer ağaçlar veya çalılar da bitkilere ev sahipliği yapar, örneğin : Salix caprea , ancak bu nadiren olur. Yumurtadan yeni çıkmış 5 mm boyundaki larvalar, yumurta kabuğunun bir kısmını yedikten sonra meşe yaprakları arasında dinlenmeye uygun yerler bulmak için bir süre sürünerek uzaklaşırlar. Genç larvalar çoğunlukla beş uzunlamasına siyah çizgili yeşilimsi sarı renktedir. Dorsal ve dorsolateral tüberküller sarı, siyah kıllı; ventrolateral tüberküller siyah. İkinci evrede tırtılların vücut rengi elma yeşili olur, uzunlamasına siyah çizgiler kaybolur, yanal sarı tüberküller maviye, baş ve bacaklar kahverengiye döner ve karın spiracles üzerinde soluk sarı bir şerit belirir. Üçüncü evreden başlayarak birçok larva bir tür "gezginlik" gösterir, yaklaşık dört gün boyunca bir yerde beslenir ve dallar boyunca yeni bir yere sürünür. Bu, hayatta kalma stratejisi ile açıklanabilir, yani. Larvalar yaşlandıkça büyük miktarlarda bitki örtüsünü emdikçe yiyecek arama - kalın ve kompakt larvalar, gövdenin gizemli koruyucu rengine güvenerek, yaprakların yeşiliyle birleşir. Vücut renginin ana renk şeması altıncı evreye kadar korunur, ancak baş yeşilimsi hale gelir ve dördüncü evrede yanlarda metalik "damlalar" belirir. Beşinci yaşta, tüberküller göze çarpmaz hale gelir, yerlerini sarı saç demetleri alır. Yeni yumurtadan çıkan larvaların yaprağın altına yerleşmesi için birkaç güne ihtiyacı vardır. Pupa boyutu: 35-45 mm, şekli silindriktir, ancak her iki uca doğru incelen kırmızımsı kahverengi bir renge sahiptir. Tırtıl, gevşek beyazımsı bir dış kabuğa sahip yoğun, sert, oval, soliter, hava geçirmez sarı ila parlak yeşil bir kozaya dönüşür. Kozaya başlangıçta yumuşaktır;

ancak daha sonra kuruyan ve beyaz, toz halinde bir kalıntı bırakan söndürme sıvısına batırılarak sertleşir. Koza, bir yaprak demeti halinde katlanır, ancak ipeksi bir gövdeyle yakındaki bir dala bağlanır. Kelebek yaz sonunda ortaya çıkar, yumuşar ve kozanın bir ucunu kısmen çözer. Doğal yayılış alanı doğu Palearktık (Japonya) olan tanıtlmış bir tür. Şu anda, Japon meşe ipekböceği Orta Avrupa'da kuzeydoğu İtalya, güney ve doğu Avusturya, güney Çek Cumhuriyeti, batı Macaristan, Slovenya, Hırvatistan, Bosna ve Sırbistan'da yaygın olarak dağıtılmaktadır. Son yıllarda, bu tür daha geniş bir alana yayıldı; bireysel bireyler Karadağ, Romanya ve doğu Bavyera'da bulundu. Bazı meraklılar, doğada daha geniş dağılım için genellikle bu tür kelebegi serbest bırakır. Bu türün Avrupa'ya girişi Bostian Dvorak tarafından tescil edilmiştir. 1868'de ormanda birkaç yetişkin kelebek bulundu, birkaç yıl sonra vahşi doğada Japon meşe ipekböceği larvaları bulundu. O zamandan beri, bu kelebekler Ağustos-Eylül aylarında evlerin ve binaların duvarlarında ve yakındaki ormanlarda bulunur. Meşe ipekböceğinin bu alt türü, Sri Lanka ve Hindistan'da da uyarılmıştır. Bu tür Uzak Doğu bölgesinde yaygın olarak yayılış göstermektedir. Ancak endemizmi konusunda fikir birliği yoktur.

Çözüm. Japon meşe ipekböceği, Japonya'da 1000 yılı aşkın bir süredir ipekböcekçiliğinde kullanılmaktadır. Ondan elde edilen ipek iplik yumuşak, kalın, parlak, ipek böceği ipliğine mukavemette eşit ve elastikiyette ondan üstündür. Bu türün Özbekistan'da ipek üretimi için umut verici olduğu söylenebilir. Çünkü bu kelebekler bölgemizde yaygın olan meşe, kestane, alıç gibi ağaçların yapraklarıyla beslenirler.

Meşe ipekböceği tırtılları, son yıllarda yetiştirilen kestane yaprakları ve diğer alternatif gıda bitkilerinin kullanımına karşı daha toleranslıdır.

KAYNAKÇA:

6. Hill J. E. Annotated Translation of the Chapter on the Western Regions according to the Hou Hanshu (англ.). — 2nd Draft Edition. Appendix A. — 2003. Архивная копия от 6 июня 2011 на Wayback Machine
7. Шовен Р. Физиология насекомых. — М.: Издательство иностранной литературы, 1953. — С. 149—152. — 494 с.
8. Mulberry Silk - Textile Fibres - Handloom Textiles | Handwoven Fabrics | Natural Fabrics | Cotton clothes in Chennai (недоступная ссылка). Brasstacksmadras.com. Дата обращения: 29 января 2016. Архивировано 9 ноября 2013 года.
9. statistics silk production. Дата обращения: 27 апреля 2020. Архивировано 26 января 2016 года.
10. Аллен Эд, Мишель Виар. Бабочки мира. — 2-е, стереотипное. — Интербук-бизнес, 2001. — 193 с. — ISBN 5-89164-090-2.